

NGŨ LIỆU

Phụ lục 2.17

KHI CÒN LÀ MỘT ĐỨA NHỎ, NHỮNG NỖ SỢ CỦA MÌNH CŨNG...

NHỎ LIU RIU

(Trích *Những em bé đang lớn*)

- Làn -

(1) [...] Năm lớp 3, mẹ kiểm tra bài tập, toàn bộ vở bài tập không làm hoặc làm chống đối, vở các môn không ghi chép đầy đủ. Mẹ gọi điện cho cô giáo xin nghỉ học rồi mang sách vở ra góc nhà đốt. Mẹ sắp ra một cái xeng, một cái xô, một cuộn giấy vệ sinh và nói mình sẽ đi hót phân từ đây.

Chuyện gì đã xảy ra với tác giả vào năm lớp 3?

Hình 1: Minh họa hình ảnh mẹ dạy con

Nhà ở giữa chợ, mình đi hót phân từ đầu chợ đến cuối chợ rồi qua bà, bà bón đồ ra vườn. Mình nhớ bà bán rau hỏi: “Tại sao không đi học mà lại đi hót phân?” Ông bán đậu bảo: “Lại đây còn một bãi góc này.” Dem xô về nhà mẹ bảo: “Mang ra ngoài đi thôi quá.” Đạp xe vào nhà đạp vào nhà ông, bà hàng xóm hỏi: “Mang gì vào ông đấy? Cơm nguội à?” Mình chỉ biết gật đầu. Mình rón rén mở cổng, ông chạy ra hỏi: “Cái gì đấy?” Mình cúi đầu rồi bê xô chạy ra vườn.

Đêm hôm ấy, mẹ dẫn mình đi quanh chợ đêm, từng xó bản thiu tối đen tanh cá, đi vô từng gầm cầu thang nhà tập thể, chỉ vô những kim tiêm ngón ngang. Mẹ nói: “nếu không học, mình sẽ sống ở những chỗ như này.”

Đọc xong những dòng này, bạn có thể cảm thấy mắc cù, nhưng đã 16 năm trôi qua kể từ hôm đó và có lẽ, nếu thêm 16 năm nữa, mình cũng sẽ nhớ như in. Mình sợ những khi mẹ lục cặp, tìm thấy tiền, vài món vỏ bánh kẹo, thư từ trong lớp với bạn bè, truyện, phao,... Mỗi lần mẹ gọi: “Dung ơi!”. Mình luôn nhảm: “Không có chuyện gì, không có chuyện gì.”

(2) Mình sợ khi ngồi học có mẹ ngồi trên giường trông. Hầu hết thời gian mình khó chịu đến mức không thể tiếp thu được gì. Mình ép bản thân phải ngồi thẳng thớm¹, trang

¹ Thẳng thớm (phương ngữ): thẳng thắn.

sách trên bàn thi thoảng nhớ ra phải giở sang trang khác, thi thoảng phải viết thêm gì ấy như thế đang học bài.

Mình đọc truyện trong hồi hộp, từng bước chân cầu thang, tiếng mở cửa đột ngột, quyển truyện bị xé vụn. Tan học, mình thật sự muốn được đi uống trà sữa, ăn chè cùng các bạn, lén lút cũng được. Và nỗi sợ khi mẹ tới tận quán trà sữa tóm cổ về.

...

Chú ý suy nghĩ của tác giả khi nhớ lại những chuyện hồi nhỏ.

Những áp lực vụn vặt nhiều lắm, không thể kể hết ở đây. Nếu là bây giờ, những thứ nhỏ bé ấy không thể khiến mình phiền lòng, nhưng tại thời điểm ấy, tâm lí trẻ con chưa chịu được những áp lực như vậy. Ngoài học hành ra, cũng có nhiều thứ khiến mình sợ hãi.

Bị nhỏ em bắt nạt và bố mẹ thì bênh nó. Lên trường, tỏ tình với crush² và bạn ấy nói với cả thế giới. Bị bạn bắt nạt, bị một cái bạt tai, bị gọi hội đồng. Bị bạn thân nghi chơi... Với người lớn xung quanh, có lẽ đây là chuyện nhỏ. Mỗi lần khó chịu quá, mình sẽ cắn. Mình thích cắn vào tay, vào chân, những chỗ có thể với tới, lý tưởng thì những chỗ có thể để quần áo che đi. Cắn rất mạnh, có lần tím bầm, có lần rớm máu. Nhưng rất thích.

Hình 2: Minh họa sự chăm sóc của mẹ

(3) Viết những dòng này ra, có thể các bạn sẽ thấy mẹ mình thật ác, cuộc sống của mình thật u ám, đáng sợ. Bạn sẽ phê phán như cách bạn vẫn phê phán rất nhiều những ông bố, bà mẹ ngoài kia.

Nhưng đó là vì mình chưa kể rằng mẹ luôn nấu những món ngon nhất, thức tới 12 giờ đêm để gọt cho mình đĩa hoa quả, đem cốc nước lên tận phòng, mua cho mình đồ đẹp, soạn sách vở, đồ đạc cho mình, cung cấp mọi thứ mà mẹ cho rằng sẽ tốt với mình. Và mình có vui không?

Có chứ!

Lớp học cũng cho mình nhiều người bạn tốt, cô giáo yêu thương tới tận bây giờ, những người bạn luôn mang kẹo phòng ngừa mình bị tụt huyết áp, những đứa bạn tận tình giảng bài khi “mặt đơ ra như này là không hiểu gì rồi”...Trường học có vui không? Có! Mình yêu các bạn lớp mình từng học, thầy cô giáo và bạn bè.

² Crush: thể hiện sự mến mộ và thương nhớ một người mà họ không biết, cảm giác yêu thích một người nào đó một cách kín đáo.

Lớn lên, có thể suy nghĩ ngọn ngành³, phân tích ưu nhược điểm, tập thói quen tích cực ngay khi đang không ổn nhất, nhưng hồi còn bé, ta đâu biết điều ấy. Mỗi khi tiêu cực, ta sẽ chủ động xoáy sâu vào những tổn thương và quên bém⁴ đi những điều tốt đẹp, vì thế mà không nhìn ra hạnh phúc, chỉ thấy toàn những điều bất hạnh, thấy cuộc sống thật tệ.

Thuở bé, mỗi khi tiêu cực, ta sẽ thường làm gì?

Người lớn có thể thấy những điều em nhận được đã là quá thể sung sướng rồi, có thể thấy áp lực của em thật chẳng mấy may, và luôn có thể “nhồi” thêm một tí nữa. Áp lực của trẻ con, đôi khi chính là vì em còn trẻ con. Những thứ vô hình ấy, người lớn khó nhận ra vô cùng.

Giống như mọi em bé khác, mình cũng từng trách mẹ vô cùng nhiều, nhưng khi lớn lên rồi, mình cảm ơn mẹ nhiều lắm. Mẹ cũng thay đổi, dạy em mình đã bớt khó hơn. Mình cũng tự nhủ, sau này dạy con, sẽ bớt kỳ vọng vào nó, bớt tạo áp lực và ép uổng nó...

Nhưng điều gì đảm bảo sẽ làm được như mình nghĩ? Không có bất cứ điều gì cả. Mọi người có nghĩ, cái khó của người lớn cũng chính vì họ đang làm đầu tiên làm người lớn? Cũng chính vì đây cũng là một bài học họ phải tự rút kinh nghiệm, tự học hỏi và tự hoàn thiện bản thân. Và trong quá trình học nhiều cái sai phải trả giá quá đắt rồi.

(Làn, *Những em bé đang lớn*, NXB Phụ nữ Việt Nam, năm 2023, tr.174 – 179)

³ Ngọn ngành: đầu đuôi, cùng với chi tiết tỉ mỉ của sự việc. Từ này thường được sử dụng để diễn tả sự hiểu biết sâu sắc về từng khía cạnh của một vấn đề nào đó.

⁴ Quên bém: quên hẳn đi một cách rất nhanh, điều mà lẽ ra phải nghĩ đến, phải nhớ để làm.

CÂU HỎI, NHIỆM VỤ

VĂN BẢN KÍ 17

😊 TRƯỚC KHI ĐỌC

- 1. Chia sẻ:** Em đã bao giờ giả vờ học bài, giả vờ chăm chỉ, hoặc giả vờ không sao để đối phó với sự giám sát của cha mẹ chưa? Nếu có, hãy chia sẻ nhé!
- 2. Dự đoán:** Nhan đề văn bản gợi cho em những suy nghĩ gì?

📖 ĐỌC VĂN BẢN

KHI CÒN LÀ MỘT ĐỨA NHỎ, NHỮNG NỖ SỢ CỦA MÌNH CŨNG... NHỎ LIU RIU

(Trích *Những em bé đang lớn*, Làn)

(Phụ lục 2.17)

📄 SAU KHI ĐỌC

🌟 KIẾN THỨC BỔ TRỢ

1. Thể loại tản văn và tùy bút (Phụ lục 1)

2. Đôi nét về tác giả và tác phẩm (Phụ lục 3.6)

THỰC HIỆN NHIỆM VỤ

Câu hỏi nhận biết

Câu hỏi 1: Bài tản văn viết về ai, về sự việc gì?

Câu hỏi 2: Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp tu từ được sử dụng trong câu văn sau: “Bị bạn bắt nạt, bị một cái bạt tai, bị gọi hội đồng, bị bạn thân nghỉ chơi...”

Câu hỏi 3: Mỗi khi tiêu cực và khó chịu quá mức, nhân vật "mình" đã có hành động tự làm đau bản thân như thế nào?

Câu hỏi thông hiểu

Câu hỏi 4: Đọc phần (2) và chỉ rõ sự khác biệt giữa những dòng suy nghĩ của tác giả lúc còn nhỏ và bây giờ theo bảng sau:

<u>Lúc còn nhỏ</u>	<u>Bây giờ</u>
.....	
.....	
.....	
.....	

Câu hỏi 5: Theo em, tại sao tác giả lại cho rằng: “Khi còn nhỏ, nỗi sợ của mình cũng nhỏ liu riu...”?

Câu hỏi 6: Trong bài tản văn, tác giả đã kết hợp phương thức tự sự với phương thức nào? Hãy chỉ rõ và nêu tác dụng của việc kết hợp đó.

Câu hỏi 7: Tìm những từ ngữ cho thấy lời văn của bài tản văn giống như lời tác giả đang trò chuyện với bạn đọc.

Câu hỏi 8: Xác định chủ đề của văn bản. Dựa trên những cơ sở nào để em xác định được như vậy?

Câu hỏi vận dụng

Câu hỏi 9: Đọc xong văn bản, em rút ra được những bài học nào cho bản thân mình? Hãy viết đoạn văn khoảng 7 – 9 câu để nêu lên cảm nhận của mình.

Câu hỏi 10: Em có trải nghiệm nào đáng nhớ như nhân vật trong văn bản không? Hãy viết bài văn ngắn khoảng 600 chữ để kể lại trải nghiệm đó nhé!

HƯỚNG DẪN TRẢ LỜI

Văn bản kí 17: Khi còn là một đứa nhỏ, những nỗi sợ của mình cũng... nhỏ liu liu (Làn)

*** SAU KHI ĐỌC:**

Câu 1: *Gợi ý đáp án*

- Bài tản văn viết về nhân vật “mình” (tác giả).
- Sự việc được nói đến: Quá trình tác giả đối diện và trải qua những áp lực tâm lý của tuổi thơ (áp lực học hành từ mẹ qua sự việc hót phân và đốt sách; áp lực xã hội từ bạn bè qua sự việc bắt nạt, bị nghỉ chơi). Qua đó tác giả phân tích sự khác biệt giữa tâm lý trẻ con và người lớn khi đối diện với tiêu cực.

Câu 2: *Gợi ý đáp án*

- Chỉ ra được biện pháp tu từ: liệt kê
- Tác dụng: Nhấn mạnh hàng loạt các sự kiện tiêu cực và tổn thương mà nhân vật “mình” phải gánh chịu. Điều này càng nhấn mạnh sự dồn dập của những áp lực tuổi trẻ thơ, khiến người đọc thấy rõ sự khó khăn trong tâm lý của trẻ con tại thời điểm đó.

Câu 3: *Gợi ý đáp án*

- * Mỗi khi tiêu cực và khó chịu quá mức, nhân vật “mình” đã có hành động tự cắn:
- Cắn vào tay, vào chân, những chỗ có thể với tới, lý tưởng là những chỗ có thể để quần áo che đi.
- Cắn rất mạnh, có lần tím bầm, có lần rớm máu. Tác giả nói hành động này mang lại cảm giác rất thích (vì có thể xoáy sâu vào tổn thương).

Câu 4: *Gợi ý đáp án*

<u>Lúc còn nhỏ</u>	<u>Bây giờ</u>
- Luôn khó chịu đến mức ép bản thân làm những việc không nên. - Luôn xoáy sâu vào những tổn thương.	- Những thứ nhỏ bé ấy không thể khiến mình phiền lòng. - Suy nghĩ thấu đáo, phân tích được sự việc, có thói quen tích cực. - Kiểm soát được cảm xúc, không

Câu 5: *HS trả lời theo cách hiểu của mình, có thể tham khảo gợi ý sau:*

- Những vấn đề và áp lực mà trẻ con gặp phải (tuy người lớn thấy nhỏ) nhưng lại là tất cả đối với chúng, bởi vì:

- + Trẻ con chưa có kinh nghiệm và kỹ năng để phân tích, sắp xếp, hoặc giải quyết vấn đề như người lớn.
- + Tâm lý trẻ con chưa chịu được áp lực. Những chuyện nhỏ (như bị bạn bắt nạt, bị nghỉ chơi) bị cảm xúc phóng đại, trở thành tổn thương lớn lao và nặng nề.
- + Thế giới của chúng nhỏ hẹp (chỉ có gia đình, trường học). Một vấn đề nhỏ ở trường học có thể che lấp toàn bộ niềm vui sống.
- +.....

Câu 6: *Gợi ý đáp án*

- * Tác giả đã kết hợp phương thức tự sự với phương thức biểu cảm và miêu tả.
- => Tác dụng: giúp tác giả khắc họa rõ ràng, chân thực tâm lý tổn thương tiêu cực của trẻ con, gây ấn tượng mạnh mẽ cho người đọc. Nâng câu chuyện cá nhân lên thành vấn đề bàn luận, có liên quan đến tâm lý học đường.

Câu 7: *Gợi ý đáp án*

- * Các từ ngữ cho thấy lời văn mang tính tâm tình, trò chuyện là:
 - Xưng hô thân mật: “mình”, “bạn”
 - Lời cảnh tỉnh/Lời nhắn nhủ thân tình: “Mọi người có nghĩ...”, “bạn sẽ phê phán như cách bạn vẫn phê phán rất nhiều những ông bố, bà mẹ ngoài kia”.
 - Sử dụng từ ngữ khẩu ngữ/tính từ cảm xúc: “chống đối”, “thẳng thớm”, “tóm cổ về”, “rất thích”, “quên bết đi”.
 - Gợi mở chia sẻ: “Đọc xong những dòng này, bạn có thể cảm thấy mắc cười...”.

Câu 8: *Gợi ý đáp án*

- Chủ đề: Sự nặng nề của áp lực tuổi thơ (từ gia đình và xã hội) và sự thấu hiểu, trưởng thành của người con khi nhận ra cả người lớn cũng đang học làm người lớn.
- Cơ sở xác định:
 - + Vấn đề chính được nói đến.
 - + Các sự kiện chính.
 - + Mạch cảm xúc của tác giả.
 - + Tên nhan đề
 - +....

Câu 9: *HS viết đoạn văn theo suy nghĩ của mình, có thể tham khảo gợi ý sau:*

- Giới thiệu văn bản.
- Giới thiệu sơ lược về tác giả, những vấn đề chính tác giả hướng tới.
- Nêu cảm nhận, suy nghĩ về tác giả.
- Bài học/ thông điệp rút ra từ tác phẩm.

Câu 10: *HS viết bài văn theo trải nghiệm cá nhân của mình.*